

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het graf van de kunstenaar Victor Servranckx in Machelen (Diegem)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 20 december 2018 tot voorlopige bescherming als monument van het graf van de kunstenaar Victor Servranckx in Machelen (Diegem);

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 11 februari 2019 tot en met 12 maart 2019 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het graf van de kunstenaar Victor Servranckx aantoonst;

Overwegende dat het graf van de kunstenaar Victor Servranckx als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het graf en het intact bewaarde grafteken zijn vervaardigd in 1965 voor de vooraanstaande Belgische kunstschilder, architect, interieurontwerper en theoreticus Victor Servranckx en zijn echtgenote Angeline Turcksin. Servranckx behoort tot de meest toonaangevende Belgische kunstenaars uit de tweede helft van de 20ste eeuw. Na Georges Vantongerloo (1886-1965) is hij de meest internationale en meest verspreide abstracte kunstenaar van de eerste generatie Belgische abstracte kunstenaars. Met zijn schilderijen en beeldhouwwerken in de abstract-geometrische en surrealistische stijl heeft hij mee de Belgische kunstwereld op dat ogenblik bepaald. Van zijn vooruitstrevende stijl getuigt zijn beeldhouwwerk Opus 2 dat onderdeel uitmaakt van het grafteken.

Servranckx werd bijgezet in zijn geboortedorp Diegem. De industrialisatie en de spoorwegen omheen Diegem en het omgevende Brabantse landschap inspireerden Servranckx sterk in de jaren 1920 en zijn schilderijen refereren regelmatig naar die inspiratiebronnen. In 1925 zette de kunstenaar zijn abstract-geometrische idealen om in architectuur en dat in samenwerking met Huib Hoste;

Overwegende dat het graf van de kunstenaar Victor Servranckx als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het intact bewaarde authentieke grafteken uit 1965 bestaat uit een rechthoekige zwarte granieten zerk wat bijzonder vroeg is voor het gebruik van deze steensoort als solitaire grafsteen. Het grafteken Servranckx-Turcksin werd vervaardigd door het bekende grafmakersatelier Beernaert uit Elsene. Het grafteken getuigt van de vernieuwingen in de grafkunst die door het atelier Beernaert steeds op de voet werden gevolgd;

Overwegende dat het graf van de kunstenaar Victor Servranckx als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Op de granieten steen ligt de door Servranckx vervaardigde hardstenen geometrisch-abstracte sculptuur Opus 2 uit 1923 voorzien van de typische signatuur SERV-RANCKX. Het is de enige hardstenen versie van deze sculptuur. Opus 2 uit 1923 is een representatief werk voor het oeuvre van de kunstenaar uit zijn abstract-geometrische periode van de jaren 1920,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

het graf van de kunstenaar Victor Servranckx, graf met grafteken, Zaventemsesteenweg zonder nummer in Machelen (Diegem), bekend ten kadaster: Machelen, 2de afdeling, sectie A, perceelnummer 259A (deel).

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Het graf en grafteken voor de kunstenaar Victor Servranckx bestaat uit een granieten zerk, volgens het metalen naambordje geproduceerd door het aannemersbedrijf Beernaert, met daarop in eenvoudige opvallende metalen letters het opschrift 'VICTOR SERV-RANCKX/ KUNSTSCHILD-ER/ EN BEELDHOUE-R/ 1897-1965/ EN ZIJN ECHTGENOTE/ ANGELINE TURCK-SIN/ 1906-1997'. Bovenaan op de zerk ligt de cirkelvormige sculptuur Opus 2 uit 1923 in blauwe hardsteen, gesigneerd Servranckx. Het beeld Opus 2 is een platte versie van het Opus 1 uit 1921 en bestaat uit een combinatie van een doorgesneden cirkel met een kleine bolvormige kern en omringende segmentvlakken. Links eronder een metalen Latijns kruis.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° behoud van het ondergrondse graf met de lichamen van het echtpaar Servranckx-Turcksin.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;

- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
 - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

10 MEI 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS